

L'AGRESSIÓ AL PASSAT FERROVIARI DE PONENT

Un patrimoni entre l'e

La desaparició de l'estació del Pla de Vilanoveta és la metàfora d'un llegat que s'ha perdut o que s'ha salvat amb comptagotes

Adif va enderrocar el dilluns 4 d'abril l'estació del Pla de Vilanoveta. Per sorpresa, sense demanar cap permís (perquè no li calia). Altres estacions han tingut més sort, com la de Llorenç, Àger o Cellers. Mentre que la de Gerb també va desaparèixer.

Lleida
F.GUILLAUMET

L'enderrocament de l'estació del Pla de Vilanoveta i de tot el complex ferroviari va agafar tothom per sorpresa. Des de la Paeria, que sosté que Adif li va comunicar el mateix 4 d'abril que començava la demolició per "elevat risc d'esfondrament" i perquè estava en estat de "ruïna", fins a la societat civil de Lleida, que ha contemplat estupefacta com desapareixia en un tres i no res un element del seu patrimoni industrial, en aquest cas ferroviari, que es remunta al 1924.

Per activa o per passiva Lleida s'ha deixat perdre aquest patrimoni. Pel que es veu la Llei 38/2015 del Sector Ferroviari diu que aquest tipus d'obres "no estaran sotmeses al control preventiu municipal". Potser per això Adif va decidir tirar pel dret i va informar la Paeria de la demolició el mateix dia sense que això suposés (tal com al·lega el gestor d'infraestructures) "cap sol·licitud de llicència d'obres". En paraules més planeres això vol dir que aquesta llei facultava Adif per fer el que li doni la gana (com va fer) sense necessitar cap més permís municipal ni res per l'estil.

La història del ferrocarril a Lleida, llevat de l'arribada de l'AVE, que connecta la ciutat amb alta velocitat amb Barcelona i Madrid, no és precisament una història d'èxit. El sistema de rodalies, com recorden les administracions i també sindicats com CCOO, brilla per la seva absència i el tren de la Pobla només ha pogut tirar endavant des que se'n va fer càrrec Ferrocarrils de la Generalitat. I és que la línia va estar al llindar del tancament durant molts anys. De fet, aquesta línia no deixa de ser una metàfora del que ha passat amb el ferrocarril a Lleida. Havia d'unir Lleida amb la població

FOTO: Tony Alcántara / El dia 4 d'abril, per sorpresa, les màquines van fer acte de presència a l'Estació del Pla de Vilanoveta per enderrocar l'estació

FOTO: L.M. / L'estació de Sant Llorenç, que van salvar els veïns l'any 2001, espera que se li doni un altre ús

francesa de Saint Gironès i es va quedar a la Pobla de Segur. Més o menys el mateix que li va passar a la línia de Canfranc, que també havia de travessar el Pirineu i que finalment s'hi va quedar a les portes.

Més enllà d'aquesta història de demolicions per sorpresa hi ha casos en els que s'ha aconseguit salvar aquest patrimoni. L'any 2001 els veïns de Sant Llorenç de Montgai es van plantar davant de l'estació de tren per evitar-ne la demolició. Prèviament s'havia tirat a terra la de Gerb i s'havia fet un baixador (com ha passat en moltes terminals del tren de la Pobla). Però a Sant Llorenç van aconseguir que l'estació es mantingués en peu i ara està a l'espera d'un pla de dinamització que passa per cedir l'edifici al grup de la UAB que compta amb un parc arqueològic a pocs metres de la mateixa estació que, per cert, va servir per gravar l'anunci de l'1-O i que s'ha acabat convertint en

• passa a la pàg. següent →

enderroc i la salvació

FOTO: Tony Alcántara / L'estació de Gerb va servir d'escenari per a la gravació del film 'El embrujo de Shanghai', de Fernando Trueba. Pocs mesos després es va enderrocar

← ve de la pàgina anterior • una icona pel creuament de vies que duen a camins diferents.

Pel que fa a Gerb l'edifici no va tenir tanta sort. Es va tirar a terra poc abans que les màquines pugessin (sense aconseguir l'objectiu) a Sant Llorenç de Montgai. Abans de convertir-se en ruina, però, va viure el seu moment d'esplendor amb la gravació de diverses seqüències d'*El embrujo de Shanghai*, una pel·lícula de Fernando Trueba que es va estrenar el 2002 i que va immortalitzar l'estació ara ja derruïda amb la Garfeta inclosa en el rodatge. Es va fer de nit i fins i tot l'equip de la pel·lícula, els actors i els figurants (la majoria del poble) van sopar a tocar de l'estació. Aquest film, a més, va comptar amb la presència del seu director, Fernando Trueba, i dels actors Antonio Resines i Jorge Sanz. El repartiment també comptava amb actors de renom

com Fernando Fernán Gómez o Ariadna Gil, encara que a les seqüències de Gerb no hi eren.

Hi ha estacions que han tingut més sort que la del Pla de Vilanova, com la de Balaguer o la Pobla, que compten amb personal de Ferrocarrils de la Generalitat i que encara donen servei. En altres casos també s'ha donat un altre ús als antics edificis construïts als peus d'aquesta línia que havia d'arribar fins a França però que es va quedar al Pallars. És el cas d'Àger, on la Fundació Catalana de l'Esplai utilitza les instal·lacions per fer estades i campaments. O la de Cellers, que s'ha convertit en alberg amb 40 places i que també dona servei de restauració. Són només alguns exemples del que es podria fer amb el patrimoni si s'hi parés l'atenció que necessita. Solucions segurament molt més imaginatives i respectuoses amb la història que la del bulldozer.

Trueba va rebre un exemplar de 'La Mañana' durant el sopar

Segurament va ser la darrera vegada que es va aplegar tanta gent a la ja desapareguda estació de tren de Gerb. Durant el sopar que es va fer al costat de l'edifici, i que va aplegar actors i figurants, el llavors alcalde de Gerb va regalar un exemplar de LA MAÑANA a Fernando Trueba. A la portada hi havia La Punxa de Josep Ramon Correal dedicada a la gravació de la pel·lícula. El director va respondre al crit de: "¡Viva el alcalde!". Pocs mesos després l'estació es va convertir en runes.

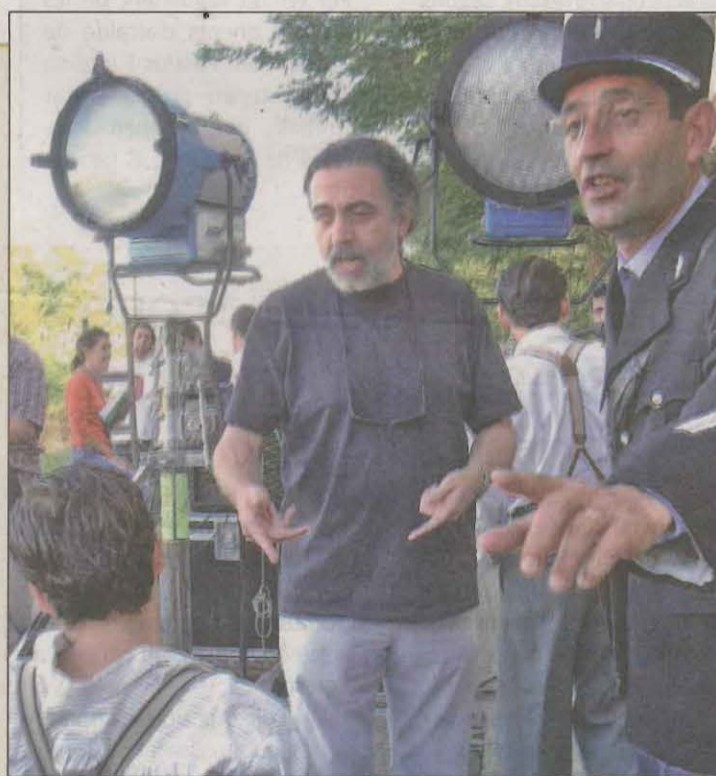

FOTO: T.A. / Fernando Trueba, durant el rodatge a Gerb

Guissona acull un curs per ensenyar a construir marges de pedra seca

Guissona
REDACCIÓ

Guissona va acollir els dies 8 i 9 d'abril el primer curs d'iniciació a la construcció de marges de pedra seca. Aquesta activitat, que promouen la regidoria de Cultura i Turisme i el Museu de Guissona, s'emmarca en la voluntat de conscienciar sobre l'interès i

la importància del llegat de pedra seca que configura el paisatge del municipi de la Segarra.

El divendres dia 8, es va realitzar la conferència *Marges de pedra seca: funció, tipologies i estructures associades*, a càrrec del doctor Andreu Serés, biòleg i estudiós de l'arquitectura popular. Dissabte es va dur a terme

FOTO: Aj. Guissona / Reconstrucció d'un marge en el camí de l'Estany

una sessió pràctica amb Francesc Xavier Solé i Josep Maria Martí (mestres picapedrers), Jordi Giret (mestre d'obra) i Eusebi Valera (mestre de cases). El curs va comptar amb la participació de 25 persones de Guissona i de tot el territori que van col·laborar en la reconstrucció d'un marge en el camí de l'Estany. L'actuació es finalitzarà en una segona sessió al llarg d'aquesta primavera.

Aquesta primera acció ha estat possible gràcies a l'Associació Espai Llobregós, els Amics de l'Arquitectura Popular, Excavacions Marsol, i Jardineria Tresens.

El Síndic vol incloure el Barcelonès en la consulta dels Jocs

El Síndic de Greuges va suggerir a la Generalitat que estudiï la possibilitat d'incloure el Barcelonès entre els territoris a consultar sobre la celebració dels Jocs Olímpics d'Hivern, ja que considera que està implicada com a seu de les proves esportives de gel. També proposa revisar la data prevista per a les consultes, el 24 de juliol, per evitar que coincideixi amb el període de vacances d'estiu. La Federació Catalana d'Esports d'Hivern (FCEH) ha engegat una campanya pel sí de cara a la consulta.

La trobada medieval de Ciutadilla celebra el vintè aniversari

La vintena edició de la Trobada de Grups de Recreació Medieval de Ciutadilla, que tindrà lloc els dies 29, 30 d'abril i 1 de maig, presenta diverses novetats tant pel que fa als espectacles com a les activitats participatives. Destaca l'ofrena al sarcòfag a Gispert de Guimerà, senyor de Ciutadilla, en la qual participaran tots els grups portant un saquet de terra del seu lloc de procedència. Dissabte a la tarda es recuperarà l'espectacle de màgia per a tots els públics i com no podia faltar a Ciutadilla, el Setge al Castell.

ESTRENA OFICIAL

esdeveniment HISTÒRIC

Passa una nit de cine amb la
première d'**ALCARRÀS**
guanyadora de l'Ós d'or de la Berlinale

26 d'abril | La Llotja | 18 h

PREESTRENA ALCARRÀS DE CARLA SIMÓN

Amb el suport de:

Una nit màgica
amb la presència
de la directora i
els actors!!!

Exclusiu per subscriptors

La Mañana sorteja
5 entrades dobles
per la première d'aquesta
pel·lícula. Sorteig exclusiu per
a subscriptors

DATA SORTEIG_ **20 d'abril**

DATA OBRA_ **26 d'abril**

Com participar en el sorteig? Enviant
un correu electrònic a
sorteig@lamanyana.cat especificant que
és per la preestrena d'Alcarràs.
Ens dius el teu nom, DNI i correu electrònic.

La **Mañana**

UN ESPAI MUSEÍSTIC AL PEU DEL MONTSEC

Cal Soldat, un conjunt rural que conta moltes històries

Aquest conjunt rural situat a l'antic poble de Collmorter, al cor del Prepirineu lleidatà, ha obert un museu privat ple d'històries curioses que es configura com una crònica en imatges de la vida de les gents que van habitar aquest singular paratge del Pallars Jussà.

Castell de Mur
SABASTIÀ TAMARIT

El mèrit dels actuals propietaris de Cal Soldat, i especialment de la Rosa Gilli, alma mater del projecte, és doble: no sols han rehabilitat i convertit en allotjament rural de primera qualitat un conjunt d'antigues cases de Collmorter, també han volgut recuperar la memòria de les persones que hi varen viure a través d'una proposta, l'Espai Museum, en la que trobem centenars d'elements (estrís, mobles, màquines i objectes de tots tipus) que ens aporten un retrat entranyable i fidedigne de com vivien els nostres avantpassats.

Es tracta majoritàriament d'objectes trobats a Cal Soldat, amb alguna incorporació procedent del territori. Però l'atractiu de l'Espai Museum -membre de la Xarxa de Museus de l'Alt Pirineu i l'Aran- no rau solament en la quantitat d'objectes que s'hi apleguen (més de 400), sinó en la varietat dels continguts, exposats en 5 espais "temàtics" que es distribueixen en diferents sales del que és l'edifici principal del conjunt. Parlem de la Biblioteca i els seus Secrets, l'Espai d'Eines, l'Oratori, la Saleta de les Claus, el Celler i el Forn.

La Biblioteca i els seus Secrets és ara una sala polivalent amb llibres, una zona d'exposició d'obres pictòriques i records dels antics habitants de la casa, com ara una caixa forta (on es guardaven les escriptures de propietat) i un bagul del 1912 que alberga la recreació d'un l'aixovar de núvia. Aquest bagul ens recorda velles històries de famílies relacionades amb Cal Soldat que van emigrar a la Pampa argentina o que van viatjar (i van sobreviure!) en el Titanic...

A l'Espai d'Eines trobem més d'un centenar d'estrís molt diversos, entre els quals peces curioses com l'aparell del mesclat (on es

FOTO: Sebastià Tamarit / Durant l'estança també es pot visitar la zona del celler de Cal Soldat

barrejaven l'alfals i la palla per a les cavalleries), una pistola amb una sòrdida història de venjances darrere, un primitiu rusc per a abelles fet amb canyes i fang o fem de vaca o -en definició de l'Alejandro, el marit de la Rosa- la "taula del matriarcat", centre neuràlgic on les dones decidien sobre els destins de la casa mentre feien les tasques domèstiques.

El petit Oratori -pròpia de cases amb un cert estatus social- és un espai de reflexió que alberga un altar i una col·lecció d'objectes religiosos: figures, pintures, un reclinador i un curiós conjunt de rosaris. A la Saleta de les Claus s'exposen antics calefactores individuals, una enorme màquina de carbur que proporcionava il·luminació a tota la casa i, per suposat, una gran col·lecció de claus.

Al Celler hi destaquen els dipòsits d'oli i les botes de vi (inclòs un bocoi monumental apte per a 2.500 litres). Al costat d'aquest espai trobem una zona per degustar vins i productes de la terra, la

FOTO:S.T. / Vista general de tot l'allotjament de Cal Soldat, al poble de Collmorter

qual, recreant (amb moderació) les "intenses" trobades festives que feien aquí els pastors (potser per compensar els llargs períodes de soledat al camp), ens pot acabar d'amenitzar la visita al museu.

A aquests espais cal afegir l'antic Forn de Pa de ferro, antany utilitzat per tots els veïns del poble de forma comunal, que encara s'utilitza en determinades ocasions per fer pa de pagès. També cal destacar una col·lecció de fòssils trobats en els camps propers, i que posen en valor la importància geològica d'aquesta zona del Pallars Jussà.

La visita al museu es complementa amb una degustació de vins dolços del país i amb l'exhibició de "L'ànima de Cal Soldat", un audiovisual que ens ajuda a entendre la història d'aquest singular conjunt rural.

Com a curiositat, Alejandro Rivera, el marit de la Rosa, incideix en que "ens alguns casos, exhibim peces que inicialment no sabíem quina utilitat tenien, fins que ha vingut un expert que les ha identificat i ens ha explicat que tenen molt valor".

El propietari de Cal Soldat fa també una reflexió interessant: "tot aquest conjunt ens demostra també una cosa i és que, a diferència d'avui dia, aquells avantpassats que sovint van viure en circumstàncies molt difícils tenien una quantitat increïble de recursos per sobreviure de forma autònoma".

Alejandro reconeix que els objectes que hom pot admirar a l'Espai Museum poden tenir un caràcter nostàlgic, però que alhora "són també el llegat d'un passat molt recent, i la prova és que més d'una vegada ens trobem amb avis que expliquen als seus nets la funció de certes peces que ells coneixen perquè ells mateixos van utilitzar".

L'objectiu d'aquest esforç d'anys que s'ha fet per recollir tot aquest material és vehicular una proposta "amena i al mateix temps didàctica, que pugui interessar als visitants i que sigui també un homenatge a la gent que va viure i va tirar endavant aquestes terres", afegeix l'Alejandro.

Però Cal Soldat no circumscriu l'oferta cultural a la visita a l'Espai Museum. Els propietaris organitzen amb regularitat tertúlies sobre la situació socioeconòmica d'un territori, el Pallars Jussà, ric en cultura i natura, però que pateix el despoblament i la fugida de la joventut a les ciutats. "No només volem preservar el llegat de la gent que va viure en aquesta terra, també ens agradaria contribuir a garantir un bon futur per a les persones que hi viuen i que hi viuran".

FOTO: S.T. / Imatge d'un antic forn de calç que es pot veure en aquest allotjament rural

FOTO: S.T. / Les eines tradicionals també tenen el seu espai propi

FOTO: S.T. / Eines i utensilis formen part de l'espai museístic

FOTO: S.T. / El complex també té un oratori propi

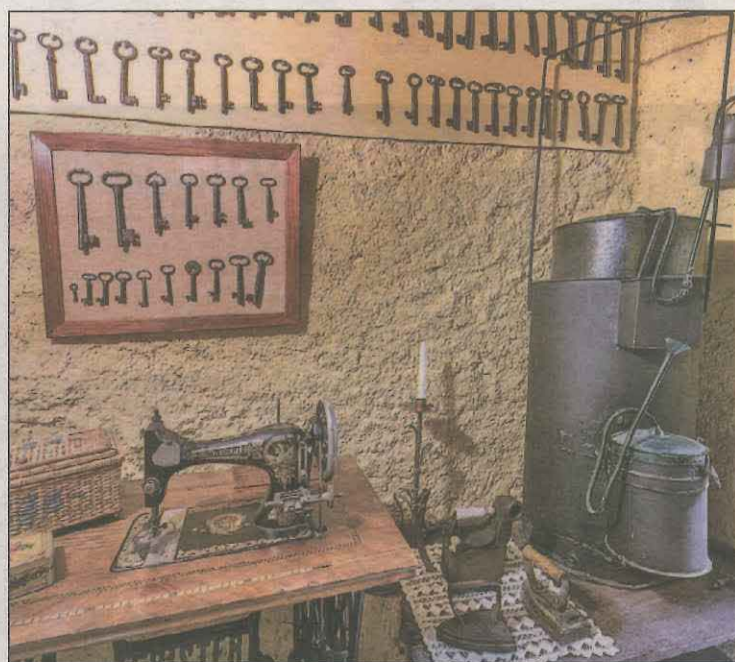

FOTO: S.T. / La saleta de les claus és una altra de les estances de la casa